

Učiteljski Tovariš

Stanovsko političko glasilo UJU — Poverjenišstvo Ljubljana

Uradništvo in uprava: Ljubljana, Frančiškanska ulica 6/I. Rokopisov ne vračamo. Nefrankiranih pism ne sprejemamo. Izhaja vsak četrtek. Naročnina letno 60 Din, za inozemstvo 80 Din. Člani pov. UJU plačajo list s članarino. Oglasi po ceniku in dogovoru, davke posebe. Pošt. ček. rač. 11.197. Telefon 3112

Beseda o zadnjem imenovanju učiteljstva.

Vsako večje premeščenje učiteljstva je v tesni zvezi z razvojem in napredkom šole. Zakaj premeščenje ne zadene samo učiteljskega, ampak pred vsem vzgojo in pouk naše mladine, tangira pa tudi izvenšolsko prosvetno delo, v kolikor se v njem udeležuje učiteljstvo.

Naša stanovska organizacija je že od nekdaj zastopala poleg interesov učiteljstva tudi interese šole kot take ter je vedno in povsod podpirala njen razvoj. Prosvetna uprava sama se je lahko že neštokrat uverila, da ji je naša stanovska organizacija v izdatno pomoč pri njenem stremljenju za izboljšanje našega šolstva. Zato je umevno, da ne moremo iti v svojem stanovskem glasilu preko dejstev, ki ovirajo na eni strani mirni razvoj pouka in vzgoje, na drugi pa jemljejo velikemu delu učiteljstva veselje do intenzivnega dela v šoli in izven nje, in ker ne ostanejo neopažene tudi v narodu.

Zato je torej ne samo v interesu učiteljstva, ampak pred vsem v interesu šolstva in prosvete, da povemo ob vsaki priliki odkrito svoje mnenje in pokažemo na morebitne neprijetnosti, ki so nastale gotovo nehoti. Morda je še dana možnost, da se vsaj nekatere zadeve popravijo; na drugi strani pa so enkrat storjene napake glasen memento, da se jim drugič izognemo.

Zadnja imenovanja učiteljstva v Dravski banovini so rodila poleg nekaterih prijetnih presenečenj tudi celo vrsto trpkih razočaranj pred vsem v učiteljskih, a tudi v izvenučiteljskih vrstah.

Imenovanja so izvršena časovno neprikladno. Izvršila so se med šolskim letom in kakor vse kaže bodo sledila tudi premeščenja med šolskim letom. Ako pomislimo, da je sedaj izvršenih ca. 250 imenovanj in bode tem sledilo morda še 50 do 100, da se zamašijo nastale vrzeli po prvih imenovanjih, potem lahko računamo, da je s temi imenovanji prizadetih blizu 300 šol in jih bode seveda prav toliko prizadetih tudi z dejanskim premeščenjem. To je pa tretjina vseh šol v naši banovini. Na tolikih šolah bode torej izdatno prizadet in oviran naravni in mirni razvoj vzgoje in pouka. V zakonu o narodnih šolah je v tem oziru rečeno, da se pred vsem večje premestitve izvedejo o počitnicah (§ 97. do 99.) in edino na ta način bi odpadla izmenjava učiteljstva — vsaj v večjem obsegu — med šolskim letom. V naši banovini so se izvršila imenovanja šele koncem oktobra in je menda sploh zadnja.

Vsekakor ni samo v interesu učiteljstva, temveč je predvsem v interesu šolstva samega, da se ne bodo imenovanja tako dolgo zavlekla in da se ne bodo vršila premeščenja v sredi šolskega dela ter, za selitev, v najslabšem letnem času. — Ako dosežemo, da se bodo v bodoče izvršila vsaj glavna imenovanja in premeščenja v počitnicah, in da se bo v tem pogledu striktno izvajal zakon, kar je glavno: **ne bomo motili mirnega razvoja vzgoje in pouka.** In s tem bode ustrezno ljudstvu, šoli in učiteljstvu.

Ne samo, da so imenovanja izvršena časovno neprilicno ter bodo imela zle posledice pri pouku in vzgoji mladine brez ozira na učiteljstvo in ljudstvo ter prosvetno delo izven šole, naj omenimo nekatere slučaje.

Mnogi slučaji so namreč taki, da so naravnost v ostrem nasprotju z intencijami,

ki se ponovno naglašajo. Brez vsakega dvoma je, da teh napak ni storila prosvetna uprava, ker ima vendar dovolj vpogleda in pregleda v krajevne razmere in prilike. Teh napak tudi ni povzročilo ministrstvo vsaj ne vedé in hoté. Saj to ni v interesu šolstva, ne učiteljstva, pa tudi ne ljudstva in najmanj v intencijah sedanje vlade, ki kaže resno stremljenje po pravičnosti, objektivnosti in upoštevjanja potreb in želj naroda. **Torej so vplivali na imenovanja, da so se izvršila v mnogih slučajih tako neprimerno drugi faktorji.**

Kako je prišlo do tega, to je zadeva, ki jo je treba razčistiti. Zakon o narodnih šolah je tudi glede premeščenja dovolj jasen (§§ 100. in 101.). Ta dva paragrafa pa nista bila upoštevana vedno in povsod, kar je seveda vzburilo v mnogih nevoljo. Kako naj bi se ne premeščalo zlasti ne v naših obmejnih krajih, kažejo dovolj slučajji: Puconci, Pertocha, St. Jurij v Prekmurju, Šalovci in drugi. S takimi premeščenji ni pomagano ne šoli, ne učiteljstvu in tudi ne ljudstvu, ampak je vsem trem le v kvar.

Mnogi zavračajo krivdo, da je prišlo do tako kričeših slučajev na SKJ. Znani pa so nam slučajji, katere pripisuje učiteljska, šolska in tudi druga nepoučena javnost na rovaš SKJ, dasi so ti slučajji prav tako v škodo SKJ, kakor so v škodo šoli in učiteljstvu. Prav poučljiv je n. pr. slučaj Studenci pri Mariboru. Iz deške šole, ki je imela vso dobo od prevrata zaradi posebnih prilik le moško učno osebje, so premeščeni trije učitelji. Na njihovo mesto pa pridejo tri učiteljice. In vendar ni nobeden izmed teh treh proslil za premestitev in tudi ni bilo proti nobenemu

kakega disciplinskega povoda zato. In dva izmed teh sta bila obenem dobra šolska delavca, katerih bode krajevno društvo SKJ težko pogrešalo. Tako premeščenje je SKJ in njegovemu delu naravnost v škodo. Imamo pa še druge primere, da premeščenji ni zahteval SKJ in vendar jih pripisujejo ravno njemu.

Kar se pa tiče vpliva SKJ pri učiteljskih premeščenjih, o tem bo treba posebej razpravljati. Zadeva namreč ni tako enostavna, kakor je videti na prvi pogled.

Eno pa lahko pribijemo danes, in to je: **da nosijo krivdo na tem, ker so se imenovanja tako zavlekla v prvi vrsti vsi oni, ki so preko banske uprave neprestano intervenirali v Beogradu ter se posluževali vseh možnih privatnih zvez, da dosežejo izpremembo predlogov v svoj prilog; krivdo na tem, da je danes na nekaterih šolah na podlagi novih imenovanj učiteljstvo nadštevilo, a da na drugih šolah primanjkuje učiteljstva, nosijo v prvi vrsti oni, ki niso vložili niči prošnje, a so po neslužbeni poti dosegli svoje imenovanje; vsi ti nosijo krivdo tudi na tem, če obščne nadštevilo učiteljstvu ne bodo hotele priznati stanarine in kuriva ter bo v tem pogledu nastal zopet nered in nepotrebno razburjenje.**

Dolžnost vseh okrajnih učiteljskih društev je, da se v tem pravcu bavijo na svojih zborovanjih ter najdejo sredstva, kako bomo lahko razčistili to zadevo najprej v lastnih vrstah, da bomo potem, ko dosežemo, da se bo vsak korektno in po pravi poti potezal za kako mesto, lahko pokazali na napake, ki bi se napravile od druge strani.

Vprašanje naših šolskih stavb in šolske higijene.

Nova doba je prinesla tudi novo šolo. Reforma šolstva, posebno osnovnega, je na dnevnem redu. Dandanašnji reformatorji postavljajo osnovno šolo na praktično podlago — na podlago zahteve življenja samega. V šolo se je uvedla marsikatera dobra stvar; a tudi senčna ni izostala.

Napredek šole pokazuje, da bo bodočnost dobila za življenje dobro izučen, mogoče tudi vzgojen naraščaj. Ali bo pa ta naraščaj tudi zdrav, je veliko vprašanje.

Res, da je reorganizacija šole prinesla šolski mladini tudi v pogledu higijene marsikatero dobro. Vzemimo samo ustanovitve poliklinik in »Podmladka rdečega križa«, pa lahko ugotovimo precejšen plus. A vse to je daleko premalo če vzamemo v poštev slabe zdravstvene razmere v naši državi. Zato stojim na stališču, naj se izvede temeljita reforma šol. higijene, nato šele v skladu z isto reforma šole same. Veljaj pa pravilo: »Prvo zdravje in vzgoja šolske mladine, nato šele snov, ki naj se priuči.«

Osnovna šola naj služi svojemu pravemu namenu. Ona naj ne izučuje mladine, kot ima to nalog srednja šola; naj pa tudi ne ustvarja rokodelcev. Vzgoji naj ter pripravi mladino za resnično in zdravo življenje.

Treba pa je, da se prične z delom pri korrenini. Kaj pomagajo vsi higijenski predpisi in vsa izvajanja v istem smislu, če se je pri večini šolskih poslopij grešilo že v prvih početkih. Smelo lahko trdim — da je izmed približno 900 šol, zgradb v Dravski banovini razmeroma malo poslopij, ki odgovarjajo vsaj delno vsem potrebam moderne higijene. Gotovo kot beli dan pa je, da bi to uro mo-

rali zapreti najmanj 100 šol, ki so radi slabih higijenskih razmer nerabne.

Moj namen bodi, da opišem šolo, ki jo zahteva današnja doba z ozirom na higijenske prilike.

1. Stavbišče za šolsko poslopje. — Kje in kakšno stavbišče naj se izbere za šolsko poslopje, je natančno določeno v predpisih za zidavo šolskih poslopij. Radi tega ne bom opisoval prostora, ker je to itak znana in premlata snov. Znano je pa tudi, da se pri izbiri prostora postopa dovolj skrbno ter da tu običajno igrajo vlogo finančni, gospodarski, politični, verski ter drugi momenti. Higijenski obziri pa se puščajo popolnoma v nemar.

2. Načrt in zidava šolskega poslopja. — Običajno so naše osnovne šole stavbe, ki že po zunanosti odbijajo. To so četverovoglata kasarniška poslopja, iz katerih gleda stari birokratizem. Vse na teh tako zvanih bivših modernih šolah zbujajo v človeku čut nesvo-bode. Ako stopiš v tako poslopje, te obda neka čudna tesnoba; kakor mora pada težina take stavbe v dušo. Spominjam se še dobro dneva, ko me je oče prvič vzel s seboj v šolo. Tako s strahom sem prestopil prag šole in tako tesno mi je bilo v srcu! — Vse tako tuje okoli mene in ta dušeči šolski duh, ki so ga bile polne stopnice, polni hodniki, polne sobe. Takrat si nisem vedel tolmačiti čemu ta tesnoba v meni, danes pa dobro vem od kod je izhajala.

Moderna šola naj bi dobila popolnoma drugo lice. Stala naj bi v sredini velikega vrta. Stavbeni sistem naj bi bil paviljonski. Vsak razred enota za sebe; lična hišica, ki bi na zunaj kot na znotraj odgovarjala snovi

in delu delokroga posameznih šolskih let. K vsakemu razredu bi spadal kos vrta za praktične vežbe. Vrt naj bi se uporabljal v svrhu poučevanja kmetijstva in naravoslovja ter ro-kotvornega pouka. Tu naj bi otroci gojili razne domače živali, seveda vsak razred v svojem delokrogu. Šolske sobe naj bi bile kvadratne tako, da nimajo otroci prevelike razdalje do šolske table. Najmanjša kubična mera za zračni prostor enega učenca naj bi znašala 45 m³. Ventilacije naj bi bile tako urejene, da bi se sobe trikrat avtomatično prezračile v eni uri. Pod sobe naj bi bil parketen. Omare vse vzdane v steni. Stene gladke, ker ter pobarvane in dekorirane primerno starostni dobi učencev. Seveda bi se bilo treba izogibati kričeših barv. Klopi naj bi bile urejene po do sedaj najbolj priporočljivem Rettig-ovem sistemu. Kurjava naj bi bila centralna ali pa peči tako urejene, da bi se kurile zunaj sobe. Dnevna luč naj bi prihajala od vrha. V slučaju potrebe umetne razsvetljave naj bi se uporabljala indirektna razsvetljava z električnimi žarnicami, ki razsvetljujejo direktno samo bele stene, katerih refleksna svetloba razsvetljuje šolsko sobo. Razsvetljava mora biti tako močna, da se s pravilnim očesom vidi diamantna pisava na polmetra daljave. Razredi naj bi bili med seboj vezani s hodnikom, katerega pod bi bil kritek z gumijem. Pri glavnem vhodu v šolo naj bi bile za posamezne razrede urejene garderobe, v katerih bi učenci odložili vrhno obleko ter čevlje. Vsak otrok naj bi imel posebno mehko obuvalo, katero bi smel nositi samo v šoli. Hodnik, ki bi vezal posamezne razrede med seboj, bi spajal razrede s centralno stavbo, ki bi stala v sredini stavbe razredov v notranjem vrtu ali bi pa vezala obe krili stavbe razredov. V podzemlju stavbe razredov bi bila nameščena stranišča in kopalnice. V centralni stavbi pa risalnica, delavnica za rok-pouk, kabinet za učila, zbornica, soba za solnčenje, ki bi obenem bila tudi zimsko igrišče. Soba za solnčenje bi bila nekaka steklena terasa, v kateri naj bi se gojile pozimi cvetlice in kjer bi mladina tudi v zimskih mesecih gojila gimnastične vežbe ter izpostavljala telo blagodejnim solničnim žarkom. Pod sobe bi bil pesek, v sredini pa po možnosti vodomet. Telovadnice-mučilnice z raznim mučilnim orodjem naj bi zginele iz moderne šole. Telovadni pouk naj bi se prenesel v naravo, v šport. Vsa telovadba pa naj bi bila pod strogim zdravniškim nadzorstvom in naj bi se gojila kolikor mogoče individualno. V centralno stavbo bi spadala tudi šolska poliklinika, dvorana za prirejanje šolskih iger, slavnosti in kinopredstav. (V naši državi ima tako dvorano II. beogradska gimnazija), knjižnica in šol. kuhinja.

Stanovanja šol. upravitelja, učiteljev in šol. sluge naj bi bila nameščena v posebni stavbi v bližini, izven šolskega poslopja.

Opisal sem idealen načrt šolskega poslopja, ki mogoče izgleda preveč fantastičen. Sem mnenja, da v edino dobro higijensko urejeni šolski stavbi more učitelj vzgojiti mladino, da bo v vsem svojem življenju živel v snagi ter si na ta način obdržal zdravje, ki je največji vir blagostanja. Otroci, ki se bo v šoli naučil negovati telo in ga obdržati zdravega, bo isto delal vse svoje življenje. Otroci, kateremu bodo v šoli nudene vse moderne higijenske naprave, ne bo nikoli več zanemarjal samega sebe.

Težko pa je govoriti o zdravju in o higijeni dece v šolah, katerih šolska poslopja so v slabem higijenskem stanju. Slabo zdrav-

Šolarske in učiteljske knjižnice izpopolnimo le z naročili potom Uč. gosp. poslovalnice.

LISTEK.

† Franc Štefančič.

Pričakoval sem, da Ti bo, dragi prijatelj, kdo izmed mnogostevilnih tovarišev v Ribnici ali bližnji okolici napisal nekaj vrstic v spomin; toda pričakoval sem mesec dni za-stonj. Zato naj Ti postavim jaz skromen spomenik, ki si ga gotovo zaslužil s svojim več kot 30letnim vestnim delovanjem.

Franc Štefančič se je rodil l. 1908. v Šmarju pod Ljubljano. Obiskoval je nekaj razredov gimnazije ter učiteljske v Ljubljani, kjer je napravil zrelostni izpit leta 1890. Služboval je kot učitelj v Črnomlju in v Ribnici, kot nadučitelj v Velikih Laščah in na posled kot nadučitelj, oziroma šolski upravitelj v Ribnici, kjer je bil pred dvema letoma stalno upokojen. 9. oktobra 1930. je dokončal svoje življenje.

Štefančič je bil pravi učitelj; učitelj iz ljubezni do mladine. Vedel je, da ni dovolj, na natrpa mlade glave le s suhoparnimi pravili, s praznimi imeni in z opisi, ki naj jih znajo učenci zadržati na pamet; ves njegov pouk je bil praktično usmerjen, pri-krojen iz življenja za življenje. Veselje in in pravi užitek je bilo prisostvovati njegovemu pouku, kjer je ves razred z zanimanjem

sodeloval in ga ni bilo zaspanca ali nepazljivca med njegovimi učenci. Ko je bil zadnja leta zaradi zadostnega števila razredov oproščen pouka, je bil to zanj pač zaslužen od-dih; velika škoda pa je bila za mladino, ki je s tem izgubila vzornega učitelja.

Štefančič je bil iskren tovariš svojim tovarišem in tovarišicam ter natančen in obenem ljubezniv voditelj mlajšim močem, ki so službovale na njegovi šoli. Bil je dolgo vrsto let tudi zastopnik učiteljstva v okrajnem šolskem svetu v Kočevju, kjer je vedno možato in neustrašno zastopal koristi učiteljstva svojega okraja. Posebno vneto je vsikdar branil in zagovarjal nesrečnika, ki je zašel po nesreči ali po lastni krivdi v disciplinarno preiskavo.

Štefančič je bil dober soprog svoji družici, ki si jo je izbral v Črnomlju, ter skrben o čem svoji hčerki-edinki. V besedah »naš stari«, kakor ga je navadno nazivala njegova blaga soproga, ni bilo nič zaničevalnega ali poniževalnega, ampak iz njih je zvenelo pravo prijateljstvo in soglasje, iskrena ljubezen, ki vlada le med dobrimi zakonci.

Štefančič je bil tudi spoštovan družabnik; v vsaki družbi je bil priljubljen in čisl-an. Tudi tarokisti so ga radi dobili v svojo sredo, ker je bil dober igralec. Pošten tarok mu je bil v zabavo, a strasten igralec ni bil nikdar. Mnogo bolj kakor igro je ljubil iz-prehod v prosto naravo; najrajši je hodil po

smrekovih gozdih ter vdihaval njihov zdravilni vonj. Mimogrede pa je nabiral gozdne sadeže: gobe, jagode, lešnike, ki jih je z velikim notranjim zadovoljstvom donášal domov.

Ko bi ne ležal pred menoj Tvoj mrtvaški list, ne bi mogel skoro verjeti, da si moral umreti Ti, dragi prijatelj, ki si bil tako natančen v jedi in pijači, ki si bolj ljubil skodelico mlečne kave za malico kakor kozarec vina, ki si se ob prostem času toliko in tako rad gibal v svežem zraku. Zgodila se je pač volja Tistega, ki Ti je dal življenje in Ti je že ob rojstvu določil njega konec. Njegovi neomajni volji se mgramo vsi uklonili. Upa-mo pa trdno, da si ob prihodu pred nebeškega sodnika zaslišal: »Pridi zvesti hlapec; ker si bil v malem zvest, te bom čez veliko posta-vil!«

Spoštovani gospevdovi in gospodični hčerki pa najiskreneje sožalje!

Josip Novak,
višji šolski nadzornik v pok.

Slovenski tovariši na tečaju za defektne otroke.

V času, ko začne odpadati listje in se selijo lastavke smo se tudi mi odpeljali proti jugu. Nekaj jih je vstopilo v Ljubljani, drugi pa na Zidanem mostu. Znešeni smo bili iz

vseh vetrov, iz Gorenjske, Notranjske, Be-lokrajine, Štajerske in celo iz Medžimurja in Prekmurja in večina smo se videli šele prvič, pa vendar smo si bili takoj domači, kakor bi živeli skupaj že od otroških let. Združili so nas isti življenjski cilji, iste težave, ki nas čaka-jo, a katere bomo najlažje premagali v medsebojnem iskrenem prijateljstvu in vzajemnosti. Sedaj smo že skoro mesec dni sku-paj in vendar smo še vsi, kot ena družinica, kjer bijejo vsa srca, kot eno, tako, da se nam bratski tovariši ne morejo načuditi, kako mo-remo biti tako složni. Pa to ni nič čudnega, to nam je dano, tako smo rojeni, mi pa si štejemo v čast in smo ponosni na svojo skup-nost in na svoje matere.

Skoro vso pot smo peli. Kdo bi nam za-meril, če sopotniki zaradi nas niso mogli dremati in spati? Saj edino, kar nas najbolj-šega spremlja povsod po svetu in nas do zad-njega ne zapusti, to je naša vesela pesem. Nekdo mi je nekoč razlagal: »... Trije Slo-venci — en kvartet...« No, nas je bilo dva-krat več, zato smo pa tudi dvakrat bolj za-peli. Res, bili smo razporeženi, saj nismo mi-slili in tudi nismo marali misliti, da nas v Beogradu čaka trdo študentovsko življenje.

Ko smo prišli na cilj, smo si morali po-iskati stanovanje — čisto sami. Vsi skupaj smo hodili okrog ter ga iskali drug drugemu. Ves teden smo stikali po gladkih ulicah in po »Kalderni«, dokler se nismo polagoma

Pošljite naročnino za 2. številko „NAŠEGA RODA“ do 20. t. m.

stveno urejene šole najbolj spodkopujejo zdravje v narodu. Otrok dobi že v najnežnejši mladosti v sebi klice bolezni, ki se pozneje razpasejo in ga ugonobijo.

Pot do izboljšanja zdravstvenih razmer v narodu vodi skozi šolo. Ta pravica se bo moral uvaževati. Navada, da se ravno na ško do šolskih poslopij preveč šteti, se bo morala odpraviti. Šola mora biti centrala prosvetnega življenja, s katerim je v neposredni zvezi šolska in ljudska higijena. Le na ta način bodo odpravili velikanski tribut življenja, ki jih vsako leto ugonobijo razne ljudske bolezni, n. pr. jetika itd.

J. Janežič.

Splošne vesti.

— Društvo učiteljic, javlja, da se bo vršila seja v nedeljo dne 16. t. m. ob 9. uri v sobi odsekov, Učiteljska tiskarna, 1. stop.

— Zastopniki pov. UJU Ljubljana v avdijenci pri g. predsedniku vlade, generalu Petru Živkoviču. V ponedeljek 10. novembra t. l. je bilo tudi zastopstvo pov. UJU pri g. ministrskem predsedniku, ki mu je izročilo sledečo izjavo: »Gospod predsednik: Zastopniki Udruženja jugoslovenskega učiteljstva — poverjeništvu Ljubljana Vas, gospod predsednik, kot predstavnik kraljevske vlade v imenu 33 sreskih učiteljskih društev Dravske banovine iskreno pozdravljamo. — Prosimo Vas, gospod ministrski predsednik, da izvolite tolačiti Njegovemu Veličanstvu kralju Aleksandru I. najglobljo vdanost celokupnega učiteljstva Dravske banovine. — Učiteljstvo poverjeništvu UJU v Ljubljani je že v davni preteklosti videlo svoj najvišji ideal v ujedinenju Jugoslovenov ter se je tudi v tem pravcu udeleževalo. Leta 1920. je z osnovanjem Udruženja jugoslovenskega učiteljstva manifestiralo za edinstvo naroda in države; leta 1926. pa je pokrenilo v svojem okrožju široko akcijo, da se je združilo v tem udruženju vse učiteljstvo brez razlike političnega in verskega naziranja. — Zato je s tem večjim zadoščenjem in veliko radostjo pozdravilo manifest Njegovega Veličanstva kralja Aleksandra I. z dne 6. januarja 1929., in modri ukrep z dne 3. oktobra 1929. V tem vidi izpolnitev svojih idealov. — Kraljevska vlada naj bo uverjena, da hoče biti učiteljstvo Dravske banovine v vsakem pogledu močna opora pri vsakem stremeljenju za okrepitev države in naše edinstvene domovine. Zato tudi veruje, da mu bo kraljevska vlada, kateri gospod predsednik načelujete, dala vse možnosti, da bo to učiteljstvo lahko brez skrbi posvetilo vse svoje sile uresničenju intencij kraljevske vlade z dne 4. julija 1930. — Ob tej priliki nam je čast predložiti Vam, gospod ministrski predsednik, tudi najnujnejše želje učiteljstva. — Zastopniki pov. UJU so izročili g. predsedniku vlade spomenico o materialnih zadevah učiteljstva in spomenico, ki so jo izročili absolventi višje pedagoške šole pov. UJU.

— Iz izvršnega odbora UJU. — Poverjeništvom, društvom in članom UJU. Predsedništvu izvršnega odbora UJU je oddalo g. prosvetnemu ministru spomenico, ki jo je sestavil širši glavni odbor na svoji seji dne 19. in 20. oktobra t. l. V spomenici so poudarjene želje in zahteve učiteljstva z ozirom na gmotno stran.

K temu obvestilu daje izvršni odbor še naslednja pojasnila:

1. Izvršni odbor stoji na stališču, ki je mogoče in izvedljivo, zato je tudi tokrat zahteval, da se učiteljstvo z ozirom na gmotne prejemke izenači z ostalim uradništvom enake šolske predizobrazbe in kategorije. V tem pogledu se ni nikoli popuščalo in tudi v tej spomenici se ni zahtevalo več, ker bi to postavilo stan izven solidarnosti z ostalim uradništvom in bi to oslabilo vse izglede na uspeh.

2. V prepričanju, da ima pravico in da je potrebno zahtevati tudi možnost, da doseže gotove pogoje in tudi izboljšanja za gotovo število učiteljstva preko maksimuma odrejenega za uradništvo II. kategorije, in da se s tem ustvari možnost, da bi tudi učitelji napredovali višje, je zahteval širši odbor, da

se upraviteljem osnovnih šol prizna gotovo izboljšanje, ki bi obstajalo v nekoliko hitrejšem napredovanju in možnosti, da napredujejo za en razred višje. Poleg teh zahtev je pripomba, da se naj predpiše pravilnik za dosego upraviteljskih položajev.

3. Za učiteljstvo meščanskih šol, šol za defektno dečo in učiteljstvo vadic se zahteva z zakonskimi predpisi višja izobrazba nego za učiteljstvo narodnih šol (čl. 1. in 3. kralj. uredbe o višji pedagoški šoli z dne 30. avgusta 1920. § 180. zakona o narodnih šolah in § 58. zakona o učiteljskih). Po sedanjem uradniškem zakonu je imelo to učiteljstvo pravico do 10% povišanja rednih prejemkov po čl. 7. tega zakona. Kakor smo izvedeli ne bo novi zakon priznaval za take slučaje povečane plače, ampak bo odredil za one položaje, za katere se zahteva posebna kvalifikacija, hitrejšo napredovanje. Po tem principu predvideva tudi spomenica UJU za ona mesta, za katera se zahteva posebna izobrazba, da učiteljstvo s temi kvalifikacijami in na teh mestih hitreje napreduje, nego učiteljstvo narodnih šol s kvalifikacijo za II. kategorijo.

4. Isti slučaj je s šolskimi nadzorniki in pomožnimi referenti, katerih mesta so ustanovljena z zakonom o narodnih šolah (§§ 116., 118., 176. in 178.), zato se zanje zahteva isto kot za učiteljstvo pod 3.

Ker je smatral izvršni odbor ta pojasnila za potrebna, prosi, da se jih vzame na znanje z uverjenjem, da so predstavniki učiteljstva vršili tudi v tem slučaju svojo dolžnost napram stanu in jo bodo tudi nadalje vršili, dokler bodo na teh mestih — enako častnih in važnih, kot odgovornih.

To je istočasno tudi odgovor na neka vprašanja, ki so jih prejeli posamezni člani izvršnega odbora o tej zadevi.

Potrebno je še povedati, da je spomenica izraz polne soglasnosti vseh članov širšega glavnega odbora, ki so sodelovali pri nje sestavi in ki so iz vseh poverjeništev.

Naš pravi domači izdelek!

— Upraviteljska doklada. Opazke na to zadnji dopis v 13. številki z dne 23. oktobra »Učit. Tovariša«: 1. Če je na šoli 12 razredov, mora upravitelj prevzeti še sam en razred in na šoli je z njim vred 12 učiteljskih moči. — Ako pa se odpre novi razred, je bil vsaj do zadnjega časa upravitelj oproščen pouka in na šolo sta morali priti še 2 učni moči, da je bilo vseh skupaj potem 14. Upravitelj je prej delal v primeri z zadnjim slučajem, če je imel samo najnižje, zanj dovoljeno število učnih ur — to je 12 na teden — vsaj še za polovico tega, kar bi naredila druga učna moč z njegovo spretnostjo in vnetostjo pri pouku. Torej je zaslužil zato tudi še vsaj polovico svoje plače več (kar naj bi bila njegova doklada) nego potem. 2. Res je, da je več upraviteljskega dela, čim več je razredov na šoli. Toda v glavnem mora upravljati tudi upravitelj na enorazrednici vse tiste posle in rešiti vse tiste dopise za šolske oblasti, kakor oni na šoli s 15 do 20 razredi. Vrh tega pa mora na enorazrednici poučevati dnevno 5 do 6 ur, kar da s pripravi vami na pouk, popravami zvezkov in raznimi

Nihče se ne boji, da bi mu bil izmaknjen, ali da bi iz neprevidnosti izgubil in iz nepremišljenosti zapravil kak dinarček. Z isto plačo, kot jo imamo po vaseh, živeti v Beogradu, to pač ni težko. Zraven pa še nismo na jasnem, kdo nam bo plačal 150 Din stanarine. Domače občine nam jih ne bodo, tu pa tudi ne. Ker smo še vedno nastavljeni na svojih starih mestih. Ali si upa kdo trditi, da se nam ne godi zelo dobro? Denarja imamo, saj imamo visoke plače brez stanarine, po vrhu pa nas bogati sorodniki kar obpirajo s stotaki, kot n. pr. našega kolega, ki mu je stara teta priložila v pismu 50 Din, a je dobil le prazno pismo. Pa brez zamere, mislim sem omeniti le, da naj naše »stare tete nikar ne pošiljajo denarja v pismih, ker se nam zelo dobro godi in prav res ne razumem, zakaj sta dva Slovenca vložila prošnjo za odpust iz tečaja.

Kakor pa se nam zelo dobro godi, se mi — žaljujoči ostali, vseeno ne bomo prevzeli. Odložili smo se, da žrtvujemo svojo mladost in svoje življenjske sile defektnim otrokom. Zato hočemo ostati zvesti svoji začetni poti, v korist človeške družbe. Ne za nas, za druge naj bo posvečeno vse naše delo! Ko pa bomo premagali vse težave, ki jih imamo na tečaju, bomo šli v ljubeznivo, polno ljubezni in požrtvovanja, v svoj bodoči — samaritanški poklic.

— zič.

pisarijami za razred skupaj najmanj 7 do 8 ur dnevnega dela, od katerih izda pa marsikatera ura pouka z ozirom na utrudljivost dela za 2 pisarjski uri. Recimo, da bi izdalo to za 9 do 10 ur dnevnega dela v pisarni. — Potem ga pa čakajo še vsi upraviteljski posli. — Mislim, da upraviteljem na šolah s 15 do 20 razredi navadno zadostuje 7 do 8 ur dnevnega dela za dotično šolo? 3. Gotovo pa imajo ti več dela nego oni, ki upravljajo šole s 13 razredi in so oproščeni pouka v lastnem razredu. Zato bi tem nasproti tudi morali imeti za svoje večje delo sorazmerno za nekaj odstotkov svoje plače večje prejemke — zopet kot doklado. 4. Komur prejemki ne bi zadostovali, ta bi moral pač iskati postranskih zaslužkov, ali skušati dobiti službeno mesto z upraviteljsko doklado, oziroma z večjo. — N. R.

OBLACILNICA ZA SLOVENIJO

LJUBLJANA, Miklošičeva cesta 7

priporoča svojo bogato zalogo manufakturnega blaga prvovrstnih čeških, nemških in angleških tovarn. Državni nameščenci dobe bogo tuji na obroke proti predložitvi legitimacij.

— Kje dobite primerno gradivo za šolske slavnosti ob državnih praznikih? Mnogi naši tovariši (ice) brskajo po raznih knjigah ter iščejo gradivo za šolske slavnosti povodom državnih praznikov 1. in 17. decembra. Ni lahko najti takega gradiva; saj se je že mnogo premlelo tekom desetih let. Agilni tovariši (ice) pa bi radi kaj novega, kar bi učinilo kovalno na dečo in odrastlo. A kje ga dobiti? — Prav mnogo za take dni primernih deklaracij (pa tudi druge snovi) nudijo kolekdarčki Kraljevič-Marko, ki jih je izdala družba sv. Cirila in Metoda, in sicer že osem letnikov. Zlasti pesmice Anice Černejeve so tako ljubko prilepšene in učinkovite, da ganejo mladino in odrastle do solz, ako so prav podane, o čemer sem se že večkrat prepričal. Jaz dobim v teh kolekdarčkih največ primerne snovi. Obrnite se na CMD ali pa na knjigarno Učit. tiskarne, ki vam jih pošljeta, če imata še kaj zaloge od prejšnjih letnikov. Kolekdareček stane samo 6 Din.

— Kritika dela organov in oblasti. Listi so svoječasno objavili: »Predsednik ministrskega sveta, general Peter Živkovič je dobil z raznih strani poročila, da se v tisku ne sme kritizirati delovanje javnih organov državne, banovinske in občinske oblasti. Pooblaščenim smo objaviti: Z nobenim zakonom in tudi po tiskovnem zakonu ni prepovedana objektivna kritika dela in ponašanja organov oblasti, marveč je vsakomur svobodno, da lahko potom tiska svobodno kritizira in opozarja na nepravilnosti vsakega organa oblasti, seveda pod osebno odgovornostjo za resničnost svojih navedb. Gospod ministrski predsednik je izdal potrebna navodila za pravilno uporabo in izvajanje tiskovnega zakona.

DRAGO GORUP & Co.

LJUBLJANA
MIKLOŠIČEVA CESTA 14/II.

Izdelava in prodaja
damske in moške
konfektije. Naročila po meri se izvršujejo hitro in točno.

— Narodne pravljice iz Prekmurja v češčini. Kakor je znano je izdal Učiteljski dom v Mariboru Prekmurske narodne pravljice, ki so izšle doslej v dveh zvezkih. Prvi zvezek je že skoro docela pošel. Zanimivo je, da je v Brnu izhajajoči mladinski list »Anděl Strážný«, začel prinašati prevode teh pravljic. Oktoberska številka namreč priložuje prevod pravljice »Slepi bratec«. Obljubljeni so pa še nadaljnji prevodi. »Anděl Strážný« izhaja še 50. leto. — Tovariši glejte, da dobi mladina te pravljice v roke! Saj pravljice so poseben mladinski svet, ki za njo tudi v sedanjih razmerah ni izgubil na aktualnosti.

PLETENINE

LASTNEGA IZDELKA
najceneje in najsolidneje kupite v močni trgovini

F. M. ROZMAN
LJUBLJANA, ŽIDOVSKA ULICA ŠT. 7

— Za Učiteljski dom v Mariboru so darovali: Udeleženci pogreba pok. Joška Goloba, šolskega upravitelja v Vuzenici, zbrani v gostilni Mravljak znesek 600 Din v spomin priljubljenega pokojnika. Znesek je zbrala tovarišica Grmovškova iz Mute. — Na zadnjem sestanku upokojenega učiteljstva v Mariboru pa je deloma povodom istega dogodka, deloma pa povodom poroke tovariša Š. V. zbral tov. Loparnik 161 Din. Posnemajmo!

POZIV.

Pri poverjeništvu UJU Ljubljana se je sestel odsek, ki snuje samostojno podporno društvo »Samopomoč za otroke učiteljskih družin«. Do zdaj je pretresala dva načrta, ki jih je objavil »Učit. Tovariš« v 43. in 44. številki iz leta 1929/30. Namen novega podpornega društva bo nakazovati staršem (plačnikom) denarne podpore ob otrokovi smrti, ob polnoletnosti pa pomagati otroku samemu

z odpravnino (doto). Članski prispevek, ki bo določen za smrtni slučaj, oziroma doživeti ali pa bo v naprej določen kot mesečni prispevek, bo nizek, v vseh slučajih pa tolik, da bo lahko vsak oče (mati) vpisal vse svoje otroke v društvo. Članska doba bo trajala od 4. do spolnjenega 21. leta. Od zavednosti učiteljskih družin je zavisno, če bo to društvo dobro uspevalo, to je »da bo pri nizkih prispevkih nakazovalo visoke denarne podpore«.

Tovariši, tovarišice, ki imate otroke v tej starosti, lahko zelo olajšate delo temu odseku, če mu sporočite, koliko otrok bi bili pripravljeni vpisati v novo podporno društvo. Prijava je neobvezna, služila bo odseku le v toliko da bo za prvi čas znal računati s priličnim članskim stanjem. Prijave naj navedejo samo število otrok (brez imen) skupno za vse učiteljske otroke ene šole. N. pr. na dopisnici: Iz šole N. se bo prijavilo 15 učiteljskih otrok.

Odsek se sestaja vsak teden k delu. Zato vljudno prosi, pošljite takoj neobvezne prijave na poverjeništvu UJU Ljubljana, Frančiškanska ulica 6.

Spominjamo se ob vsaki priliki učiteljskih domov v Ljubljani in v Mariboru!

Obrambni vestnik.

»KAJ PRAVITE?«

»Slovenec« ima v svojem listu rubriko »Kaj pravite?«, kakor je »Učiteljski Tovariš« svoječasno priloževal rubriko »Kaj se godi?«, tkzv. črno desko, ki je bila najbolj napoti in trn v peti gospodi iz Slovenčevih vrst.

Posebne sreče pa gospoda nima s tem svojim koticom, čeprav si v njem najbolj »privoščijo« učiteljstvo in šolo ter je postal ta kotic prav za prav le odkladnišče za vse malkontente, ki bi se radi obregnili ob učiteljstvo in šolstvo, da v njem odlagajo svoje duhovne produkte.

Da ima slabe informatorje in sodruke dokazuje svoječasni dopis pod »Kaj pravite?«, ki je list hotel dajati moralne nauke »pedagogom« glede nekega nadzorniškega vprašanja, podtikajoč istim najnižje instinkte od denuncijantstva navzgor. Nasedel je pa pri tem onim in jih branil, ki so se faktično posluževali denunciacij.

Se drastičneje dejstvo, da naseda »Slovenec« s svojim »Kaj pravite?« prav nezrelim in neresnim informatorjem, je slučaj beograjske razstave UJU, ko je našel kamen spodbite v domnevi, da na razstavi ni bilo slike Antona Martina Slomška, kar je bila groba laž, ki jo je list sam pozneje na intervencijo pov. UJU popravil. Kakšne izraze je vse tedaj uporabil list proti učiteljstvu in UJU in vendar se je izkazalo, da je vse zraslo le v glavi prenapetega nezrelega, ki za lase privleče svoje senzacije iz učiteljskih vrst za »Kaj pravite?«

Tretji slučaj popolne neinformiranosti in bolnega iskanja za senzacionalnimi kritiki kaže »Kaj pravite?« v 253. številki »Slovenca« od 5. novembra 1930., ki se spušča v kritiko učiteljskih organizacij, v kateri pravi dobesedno sledeče:

»Bilo je neke takole:

Učiteljstvo, organizirano v eni svojih organizacij, je imelo zborovanje. Zato je bil za tiste, ki so se udeležili zborovanja, prost dan. Niso se pa vsi učitelji udeležili tega zborovanja, ker niso vsi člani tiste organizacije. Ti drugi imajo namreč zopet svojo učiteljsko organizacijo. Naneslo je tedaj tako, da je ena šola imela ta dan pouk, druga pa prosto, da so nekateri razredi morali v šolo, drugi pa so ostali doma.

Prost dan je za šolarje senzacija, za druge, ki pa morajo v šolo, pa razočaranje. Tako je bilo in tako bo. Taki smo bili v tistih letih tudi mi, čeprav danes mislimo, da smo bili boljše.

Senzacijo in razočaranje šolar nese domov. Za starše to sicer ni senzacija in ne razočaranje, pač pa začudenje. Micka iz petega razreda sedi v šoli, Francka iz 3. je doma Jožek z deške sedi v šoli. Zakaj to? se vprašujejo starši. Pa ugotovijo: Aha, ta učitelj noče k tej organizaciji, ker je onega mišljenja, ona učiteljica pa je pri organizaciji, ker je tega mišljenja. In zato imajo otroci v smislu mišljenja svojega učiteljstva prosto ali pa šolo, senzacijo ali razočaranje, starši pa začudenje, zakaj je tako.

In se staršem zdi, da bi taka mešanica prav lahko izostala. Starši namreč, ki se niso nikjer učili pedagogike, čisto dobro vedo, da njihovih otroci resno pretresajo vzroke takih senzacij ali razočaranj ter delijo učiteljstvo v dve smeri. In ti starši prav tako vedo, da po tem in takem šolarskem premišljevanju trpi ena stran in ž njo tisto učiteljstvo, ki je na tisti strani. Da to ni pedagoško in zdravo, ve celo ongi Joža, ki pase koze na planini. Zato bi bilo želeto, da bi to vedeli tudi tisti, ki vzgajajo naše otroke. Če drugod tako poudarjajo enotnost šole, poudarite jo še tukaj, ko je najlažje. Pa domenite se, da boste zborovali vsi en dan in da bodo vsi otroci imeli na en dan prosto! Sicer pa, kakor se Vam zdi bolje — po potrebi službe, če Vam ta izraz bolj imponira!

Obleke kemično čisti, barva, plisira in lika tovarna JOS. REICH.

Vsa domača in tuja učila naročamo po Učiteljski gospodarski poslovalnici.

Gornji slučaj dovoljno osvetljuje »Slovenčev« informatorje, ki so prespali celo dobo ali pa žive še vedno v duhu svojega strankarskega fanatizma, ki vidi dvojne organizacije tam, kjer jih zdajna že več ni.

V 250. številki »Slovenca« z dne 31. oktobra t. l. se je zopet zaletel gospod od »Kaj pravite?« v šolstvo, kjer se zavzema za izobrazbo dvorazrednic ter dela nerazpoložene proti šolstvu v sledečem:

»Ogromna, naravnost neznosna postajajo bremena za šolstvo. Proračuni za nove šolske zgradbe gredo že v milijone. Izdatki za šolske potrebe so največja številka v občinskem proračunu. Pri novih šolskih stavbah mora biti vse najfinejše, najmodernejšo, najbolj higiensko. Noben prah ne sme priti do šole in do otrok, vsaj v šoli ne. Nehote se vpraša človek, ali ni to preveč? Ali bodo kmetske občine to zmogle? Kmet je že preobložen z davki. In vendar bodo morale posamezne manjše občine naložiti do 300% občinske dajatve samo za šolo. In uspehi? Ali so ti v razmerju z žrtvami? Ali je danes umska izobrazba tako visoka, ali je srčna kultura tako globoka, ali je zdravje mladine, ki obiskuje najmodernejšo šolo, tako trdno, kakor so veliki stroški za vse to. Niti prvo, niti drugo, niti tretje. Pred desetletji so se otroci na dvorazrednici naučili dobro brati, čedno pisati in solidno računati — poleg verouka in še nekaterih predmetov. Ali znajo danes dosti več? Kdor pozna razmere, ve, kako je s tem. Srčna kultura je pa pri mladini v splošnem odločno in globoko padla. Nekdaj je bila doma in v šoli tudi pri nas špartanska vzgoja: Kadar odrasli govorili, mora mladina molčati, zahteva spodobnost. Ista spodobnost zahteva, da mladina starejših ne zasmejuje, ne žali, ne sramoti. Kako je danes v tej točki? Kdor se vozi večkrat z vlakom, kjer je tudi šolska mladina na potu v šolo ali iz šole in mlajše delavstvo, mora biti žalosten in se mora obenem sramovati. Surovost v besedah, preklinjanje, psovanje, izzivanje, namigavanje na kakega sopotnika, katerega namenoma žalijo; poleg tega pa brezobzirno loputanje z okni in vrati, zvižganje itd. Velik del današnje mladine ne pozna takta, obzirnosti, dostojnega vedenja. So pač tudi častne izjeme. Kje je krivda? Ali je v domači hiši ali v splošnem miljeu ali v tisku ali v vednem poudarjanju svobode in neodvisnosti ali tudi v šoli? — Najbrže povsod nekaj.

In zdravstveno stanje mladine? Ali si ne izpodkopava mladina prav pogosto sama zdravja. Prezgodnje uživanje alkohola in nikotina poleg drugih telesnih in dušnih strupov slabi mladino in ji koplje prezgodnji grob.

Kdo ne bi privoščil mladini veselja, živahnosti, neugnanosti, da le ne bi zašla v surovost in brezobzirnost do staršev, do vzgojiteljev, do soljudi.

Učiteljsko bi lahko navedlo nešteto slučajev, da ljudstvo ni tako nasprotno šolstvu, kakor se to slika in da se nareja vse nerazpoloženo izvečine le umetno. Za danes naj navedemo sklep krajevnega šolskega odbora v B., ki kaže razpoloženje ljudstva do pouke in šole in se glasi:

Na poziv sreskega načelstva z dne P. št. glede olajšav pouka po §§ 11. in 12. v zvezi s § 158. zakona o narodnih šolah, se je vsestransko razmotrivalo ter je prišel krajni šolski odbor do sledečega **soglasnega** sklepa:

Vsako krajsanje, oziroma kratenje izobrazbe je smrten greh nad narodom. Današnji čas zahteva celega moža in popolno ženo, ki sta verzirana v vsem. Kmet more predati svoje posestvo samo enemu, vsi drugi morajo iti s trebuhom za kruhom. Vsem pa je treba dati dovolj izobrazbe v prvi vrsti. Na osnovni šoli in še v poznejših obveznih tečajih naj dobe dečki dovolj spretnosti iz poljedelstva, gozdarstva, travništva, živinoreje, sadjarstva, čebelarstva, poslovnih spisov, računstva, kalkuliranja itd., dekleta pa iz gospodinjstva, šivanja, pranja, likanja posebno kuhanja, vzgoje cvetic in povrtin, računstva in enostavnega knjigovodstva, domače živinoreje in perutinarstva ter kalkulacije. Ne krajsati in krati otrokom pouka takrat, ko so za pouk šele povsem dovzetni in najpotrebnejši. Krajevni šolski odbor smatra vsako olajšavo glede pouka kot neumestno in naravnost škodljivo. — **Soglasno sprejeto!**

V 254. številki od 6. novembra t. l. se je pa »Slovenec« pod »Kaj pravite?« spraval tudi nad »Učit. Tovariša«.

List mu je prazen, ker menda v njem ne najde strankarstva, zato mu je tudi dolgočasen. Seveda, ako ni zanimanja za pospeševanje šolstva brez strankskih interesov, potem se občuti praznosta in dolgočasnost. Tako zanimiv vsekakor ne more biti, kakor »Ilustrovani Slovenec«, ki obstoja iz »podobice«, ki so enake, če jih obrneš tako ali tako in na katerih najde dopajenje tudi otrok, čeprav ne zna niti čitati. — Primera je z ozirom na to, da je izšla v dnevnem političnem listu, ki se spuša v kritiko stanovskega in strokovnega lista, tudi precej puhla. Tendenco pokaže člankar že s svojim lokalnim patriotizmom, ko se indirektno spodtice ob informativne objave izven Slovenije. S spodtikanjem ob društvena poročila, ki so mu »morska kača«, podobna kot jajce jajcu« karakterizira člankar svoje polno nerazumevanje stanovskega organizacijskega lista. In oglasi ti nesrečni oglasi! Prosta demagogija in račun z nepoučenostjo, da oglasi vzdržujejo list in doberšen del organizacije. Iz gornje kritike bi skoro sklepali na kukavičino jajce.

Pravo kopito pa pokaže dopisnik v drugem odstavku in s tem bistvo, zakaj mu ni list všeč.

Na »Slovenčev« vprašanje, kako so včasih nazivali tako ponašanje — odgovorjamo: **Pometaj pred svojim pragom!**

Mladinska Matica.

Iz uprave:

Ekspedicija 1. številke »Našega roda« se je mogla vršiti le postopoma. Krivda zadene netočne naročnike. Naročila so nam prihajala polagoma ves mesec oktober in dosedaj še vse dneve v novembru, in to še vedno za 1. številko. Ko bi morali določiti naklado okrog 15. oktobra, smo imeli v rokah šele kakih 15.000 naročnikov, polovica šol se ni do takrat še niti oglasila. Naročili smo na riziko v tiskarni 20.000 izvodov ter jih takoj po tisku tudi razposlali. Ekspedicijo smo izvršili po abecednem redu, ker je bilo drugače nemogoče. Pri tem so seveda izostale vse šole od črke S dalje, akoravno so bile časovno nekatere med njimi med prvimi. Njihova nervoznost je seveda razumljiva, toda uprva si ni mogla pomagati drugače.

Sedaj — od ponedeljka 10. t. m. — se razpošilja drugi ponatis 1. številke »Našega roda« — na vse ostale šole in tudi vsa naknadna naročila za oktobersko številko, ki so nam dospela do 4. t. m. Po tem datumu došla naknadna naročila bomo sukcesivno razpošiljali te dni, zadnja naknadna pa skupno z novembrsko številko.

Sedaj pa nujna prošnja na vse naše cenjene poverjenike(ice): Dopolnite nam naročila za drugo številko z morebitnimi naknadnimi naročili za oktober vsaj do 20. t. m., da nam bo mogoče Vam dostaviti pošiljke do konca novembra.

Pri naročevanju se poslužite **razpredelnice** na zadnji strani položnice, kjer lahko točno označite število izvodov za oktober in november, ter morebitna druga predplačila za ostale mesece ali za vezavo knjig Mladinske Maticе.

Prvo številko smo poslali na ogled tudi vsem onim šolam, ki nam do 12. novembra niso naznanile nobenega naročnika niti za šolsko dečo, niti za šolsko knjižnico. Priložili smo tej prvi grati številki tudi nujno prošnjo za naročitev.

Prosimo prizadeta šolska upraviteljstva, da pošiljko sprejmejo in predložijo otrokom naš mesečnik na vpogled.

Ker nam še vedno prihajajo naknadna naročila, ni izključeno, da se bo med tem številu nenarodnih šol zmanjšalo. Za take nepredvidene slučaje se uprava oprošča že vnaprej.

Naknadna naročila na »Naš rod«. Na razna vprašanja glede naknadnega naročevanja 1. številke »Našega roda« sporočamo vsem zainteresiranim: Za 1. številko »Našega roda« sprejemamo naročila še ves november in v decembru do naročila 3. številke. Novembrska številka (druga) se pa lahko naroča do izida tretje — decemberske številke.

Po decembru se pa ne bomo več ozirali na naknadna naročila.

Osebnе zadeve.

— **Namestitev učiteljskih novincev.** Z odlokom ministrstva prosvete so postavljene za učitelje(ice): Podboj Stanislava v Ziliki, Žnidarčič Anzelma v Naklem, Mrše Rozalija v Tržišču, Kralj Vilma v Šmihelu pri Novem mestu, Nežima Marija v Trebnjem, Velikonja Gizela v Velenju, Krajc Justina pri Sv. Antonu nad Rajhenburgom, Jeglič Olga v Bukovici, Vičič Zorislava v Veržuju, Kutin Elizabeta v Bohinjski Bistrici, Soukal Magda na Donački gori, Jerman Marija v St. Jerneju, Prek Pavla v Dobropoljah, Klavs Ana na Vrhu pri Sv. Treh kraljih, Dolžan Egidija v Vačah, Djordjevič Radojka v Framu, Obad Marija v Stari vasi, Verbič Tekla v Sodražici, Štefe Ivan v Sovodnji.

Stanovska organizacija UJU

Poročila:

+ **UČITELJSKO DRUŠTVO ZA MARIBOR IN BLIŽNJO OKOLICO** je imelo svoje zborovanje in redni letni občni zbor dne 15. oktobra t. l. Navzočih 73 članov, t. j. 55%.

Predsednik otvori zborovanje, pozdravi imenoma nove članice, prečita došle dopise in poda kratek pregled o društvenem delovanju od zadnjega zborovanja. Pri poročilu o izplačevanju stanarine in kuriva se vname daljša debata. O delegacijskem zborovanju v Novem mestu so poročali tov. predsednik, društvena delegata Cibic in Rode in član ožjega sosveta Grčar. O poteku glavne jubilejne skupščine v Beogradu sta poročala tov. predsednik in Rode. Z ozirom na nesoglasje, ki je nastalo med novoizvoljenim Izvršnim odborom in poverjenosti Zagreb-Ljubljana-Sarajevo-Split, se sprejme sledeči predlog tov. Vranca:

Mariborsko učiteljsko društvo ne odobrava nastali spor na letošnji glavni skupščini, ker v času, ko čakamo na izboljšanje našega gnotnega položaja, si primerno za abstinenco ali kakorkoli onemogočati složno delo v skupni učiteljski organizaciji. Želimo, da pride mimo vseh osebnih nasprotstev do kontakta vseh sekcij in se izvrši sporazum brez tendence osebnih obračunavanj prejšnjih in bodočih predsednikov UJU.

Otvorjajoč občni zbor poroča predsednik o delu, ki ga je izvršil sedanji odbor.

Sledi tajniško poročilo, v katerem konstatira tajnik vedno naraščanje malodušnosti med članstvom in izstopanje iz društva. Je to posledica našega bednega gnotnega položaja in nezadovoljstva z neuspehi organizacije. Blagajniško poročilo poda tov. Lukner.

Volitve: V novi odbor so izvoljeni: Lukman, Rode, Tomažičeva, Medvedova, Križeva, Petrič, Cvetko Faganeli in Bratuž. (Klemenčič in Bučnikova sta pregled računov).

Pri slučajnosti se sprejme sledeči predlog tov. Ramšaka: S 1. novembrom napreduje veliko število tovarišev(ice) v višjo stopnjo položajne plače. Poverjenstvo naj izposluje hitrejšo ekspedicijo prošenj pri banski upravi v Ljubljani in čimprejšnji podpis istih v Beogradu.

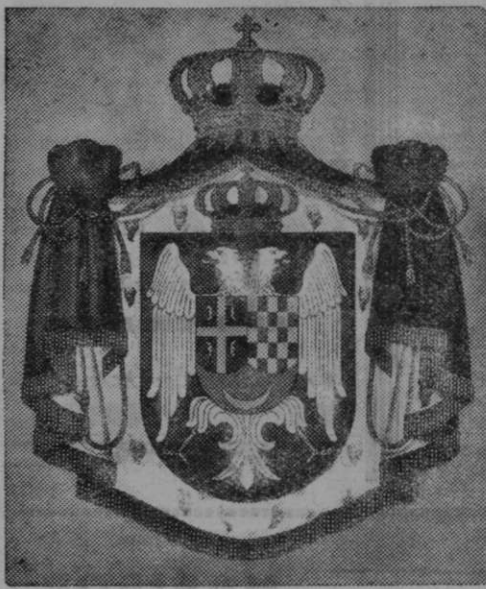
J. Lukman, t. č. preds. Cibic, t. č. tajnik.

Nabavite državni grb za 1. december!

Grbi so se prvotno razvili v XII. stoletju iz vojaških znakov ter so prišli v naše kraje iz zapadne in srednje Evrope. Tako najdemo v Sloveniji prve grbe na pečatih plemenitašev že koncem XII. stoletja, pri Hrvatih v XIII. stoletju, pri Srbih pa do carja Dušana le posamezne neredne heraldične znake na denarju in pečatih. Dvoglavca orla zasledimo prvič na novih in pečatih Dušanovega vladstela Oliverja, leva pa na pečatih Vuka Brankovića iz leta 1388. Dvoglavi orol (toda zlat) je splošno veljal v poznejši literaturi kot grb srbskih despotov.

Naš državni grb je opisan v členu II. V. dovdanske ustave leta 1921. takole:

»Grb kraljevine je dvoglav bel orol v poletu na rdečem ščit. Vrh obeh glav dvoglavega belega orla stoji krona kraljevine. Na prsih ima orol ščit, na katerem so grbi, srbski: bel križ na rdečem ščit, s po enim ognjilom v vsakem kraku; hrvatski: ščit s 25 izmenoma rdečimi in srebrnimi polji; slovenski: na rdečem ščit 3 zlate šesterokrake zvezde. Pod tem bel polumesec.«

Tako znači grb vse tri ujedinjene narode naše kraljevine.

Križ v ognjilu, kakor ga vidimo na srbskem grbu je zelo razširjen v raznih drugih grbih ter ga navaja že Valvazorjev prijatelj, historiograf Vitezović, kot grb Srbije. Ker so ognjila (kos železa) ukrivljena ter podobna cirilski črki C, je precej razširjeno napačno mnenje, da pomenijo ta ognjila štiri C in pregovor: »Samo sloga Srbina spasi«. Križ z ognjili pa je tudi silno razširjen v srbski narodni ornamentiki.

Kot grb Hrvatske s Slavonijo se je prvotno rabila kuna, ki jo obdajata dve reki in v zgornjem polju zvezda. Tak grb je potrdil hrvatskim plemičem že leta 1496. kralj Vladislav II. in ga je rabila pozneje cela troedina kraljevina do konca XVIII. stoletja. Ta grb pa je začel izpodrivati in ga je naposled do celia izpodrinil sedanji z belimi in rdečimi polji, katerega prvič zasledimo že v drugi polovici XV. stoletja v Dalmaciji ter je prodiral polagoma iz primorske Hrvatske v notranjost.

Pravilno mora biti prvo polje belo. Tako je tudi sestavljen grb na strehi cerkve sv. Marka v Zagrebu.

Polumesec in zvezda so zelo stari, splošno razširjeni in zlasti v jugoslovanski ornamentiki priljubljeni emblemi ter so jih bržčas sprejeli Turki od Jugoslovenov, ne pa narobe (D. Zunković). Te znake zasledimo že davno pred Turki v naših krajih na grobnih spomenikih in v narodni ornamentiki. Polumesec z zvezdo na rdečem polju je bil grb Ilirije, ki je združevala za kratko dobo skoraj vse slovensko ozemlje. Z Vidovdanske ustavo pa so se sprejele mesto ene tri šesterokrake zvezde iz grba Celjskih grofov, kateri so imeli v svoji oblasti velik del slovenskih dežel ter so bili v sorodstvu s hrvatskimi in srbskimi velikaši.

Zvezde morajo biti pravilno postavljene v trikotniku z ostrino navzdol.

Bel dvoglav orol je na rdečem ščit, vrhu katerega je krona kraljevine.

Vse to tvori pravi grb, katerega običajno obdaja škrlatasta, s hermelinom podložena draperija, vrhu katere je postavljena večja krona kraljevine. Navadno so se kralji odvali ob slavnostnih prilikah v tak plašč. Toda ta draperija s krono na vrhu je le okras grbu, ne pa njegov bistven del.

Glede barv je pripomniti, da se uporabljajo v heraldiki pravilno za rdeče: svetloble-

ščeč cinober, za modro: kobaltplavo ali pa za belo mešan ultramarin, za rdečo pa purpur. Barva ne sme priti na barvo in kovina ne na kovino. Zlato pomeni rumeno, srebro pa belo.

(Več o grbih glej prof. St. Stanojević: »Narodna enciklopedija«, zvezek 7.).

Tak grb, v velikosti 45 × 54, v lepih pravih barvah, na trdem kartonu je založil Učiteljski dom v Mariboru in stane s poštnino vred 20 Din.

Nobena šola, noben urad, nobeno sokoško društvo, nobena čitalnica in drug javen lokal naj ne bo brez tega grba, ker je grb okusno izdelan, da je za okras vsaki dvorani, vsaki sobi.

Naroča se pri »Učiteljskem domu« — Studenci pri Mariboru. Ministrstvo prosvete ga je na podlagi priporočila Glavnega prosvetnega sveta in umetniškega oddelka priporočilo z odlokom O. N. br. 43, 8. julija 1926.

Nove knjige.

— **k »Pomen in razvoj alpinizma«**, napisal dr. H. Tuma, odvetnik v Ljubljani. Knjigo je založil T. K. »Skala« z namenom, da si pridobi iz čistega donosa razprodaje stalen založniški fond, iz katerega bi se zalagali albumi fotografij naših Alp ter izdajala periodična poročila o odličnejših turah. Knjigo priporočamo za nakup učiteljsstvu, posebno učiteljskim društvom. Broširana knjiga stane 100 Din, vezana 120 Din ter so plačila vezljavna le potem položnic. Naroča se pri T. K. »Skala« v Ljubljani, Gosposvetska c. 6, ali pa tudi potom pisarne pisca, Miklošičeva cesta 13. Knjiga je posebno za učitelje zanimiva tudi z ozirom na stališče, ki ga zavzema proti šoli in vzgoji. Pisec obravnava v knjigi sledeča poglavja: I. Razvoj alpinizma; II. Igra, delo, sport in ples; III. Čuvstvo prirode in umetnosti; IV. Popotovanje in turizem; V. Alpinizem; VI. Alpinizem in individualne stališča; VII. Alpinizem in znanstvo; VIII. Povzetek. Knjigo krasi 11 krasnih alpskih slik. Za učiteljsvo je knjiga zanimiva, ker posega globoko v psihologijo človeka, še posebej pa, ker se bavi tudi s preosnovo šolske vzgoje ter reformacijo vse šolske vzgoje na podlagi sporta.

— **k Doc. dr. Matko Ivan: Protituberkulozni dispanzer v službi socialno-higijenske borbe proti jetiki kot ljudski in kužni bolezni.** Pred kratkim je izšlo v založbi Tiskovne za druge v Ljubljani pod gornjim naslovom imenovan, 810 strani velike oblike obsegajoče poljudno-znanstveno delo znanega strokovnjaka v pobijanju tuberkuloze, primarija splošne bolnice v Mariboru, docenta praške emdicinske fakultete, dr. Ivana Matka. S štirinajstimi temeljitimi znanjem zasnovana knjiga je sestavljena iz dveh delov, katerih prvi obravnava na 342 straneh vsa vprašanja, ki se nanašajo na oživitvarjanje in notranje dela dispanzerjev vobče. Ta del je namenjen predvsem zdravnikom in upravnim oblastvom, ki se bodo morala prej ali slej lotiti širše izvedbe tuberkuloznega skrbstva in postaviti to panogo zdravstva na povsem samostojno podlago. Priznati je treba, da v slovenskem jeziku doslej še nismo razpolagali z delom, ki bi v poljudno-znanstveni obliki podajalo tako ogromno, pestro in do podrobnosti izdelano snov za udejstvovanje v protituberkuloznem skrbstvu. Knjiga bo ne samo zdravniku-znanstveniku ali upravnim oblastvom in skrbstvenemu osebju, marveč tudi zasebnikom, društvom, v nič manjši meri pa tudi vsakemu jetičniku ali po jetiki ogroženemu dobrodošel pripomoček, ker nudi v razmeroma majhni zbirki vsakemu zainteresentu vsa potrebna navodila, in to po sedanjem stanju izkustev in znanstvenih pridobitev v kulturnih državah. Z delom je uspelo avtorju sestaviti kompandij odgovorov in nasvetov na raznoštra vprašanja, ki doslej v tako pregledni in izčrpni obliki v naši zdravstveni literaturi še niso bila obdelana, v številnih točkah razmotrivanj pa sploh še nikjer objavljena. Glede jezika je treba poudariti, da je lep in gladek. Vsa snov se obravnava v razumljivi, prijetno čitljivi obliki, ki kljub mestoma težji, strokovni tvarini ne utruja in ne odbija, marveč čitatelja bolj in bolj veže ter mu vzbuja zanimanje za stvar. Knjiga, ki jo vsakomur toplo priporočamo, se naroča v Tiskovni zadrugi v Ljubljani, Šelenburgova ulica 3, in stane v obeh delih mehko vezana 270 Din, v platno vezana pa 300 Din.

Opozarjamo na današnjo prilogo Ljudske samopomoči v Mariboru in priporočamo zavarovanje pri omenjeni Samopomoči.

MALI OGLASI

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socialne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5.—.

18 Din likanje moške, damske obleke. Gg. čitateljicam in čitateljem se za likanje, čiščenje, popravljanje tudi obračanja garderobe priporoča: **Waller Express**, Ljubljana Stari trg 19.

RISALNA ORODJA kupite najbolje pri Fr. P. ZATEC, optik Ljubljana — Stari trg 9.

Olje proti prahu, pisalna kreda, morske gobe, slikarske potrebščine nabavite ugodno pri firmi

CENTRALA V LJUBLJANI

MEDIĆ-ZANKL

LASTNIK FRANJO MEDIC

TOVARNE OLJA, FIRNEŽA, LAKOV IN BARV

Domači proizvodi: Laneno olje, firnež, od najbolj preprostitih do najfinjših lakov, emajlno-lakastih in oljnatih barv vseh vrst in nijanc. Kemično čiste, prstene in olepsane suhe barve, steklarski klej, čopiče itd.

TOVARNE LJUBLJANA — MEDVODE — DOMŽALE. PODRUŽNICE IN SKLADIŠČA V MARIBORU IN NOVEM SADU

Najboljše kupite!

Nogavice, damske in moške rokavice, triko perilo, puloverje, telovnike, (vestje), žepne robce, **kravate**, ovratnike, **srajce**, šifone, glote, čipke, vezene, gumbe, DMC prejice, ročne torbice, aktovke, dežnike, špertne ter toaletne potrebščine samo

Josip Petelinc, Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika, ob vodi

RESTAVRACIJA NOVI SVET

LJUBLJANA
GOSPOSVETSKA CESTA 14

Priznana dobra kuhinja, posebna soba za sestanke; sprejema naročila za skupne obede po zmernih cenah. Postrežba točna in solidna.

VSAK IN TUDI VI

štedite z denarjem, ako kupujete blago za svoja oblačila pri **novi** ustanovljeni tvrdki

A. ŽLENDER

LJUBLJANA
MESTNI TRG 22

Velika zaloga moškega sukna in kamgarna, blaga za ženske plašče, pliš, svila, šifoni in kretoni, posteljne odeje in pregrinjala, perilni baržun barhent itd.

Kdor oglašuje ta napreduje!

ZIMSKA OBLAČILA za dame in gospode

v priznani elitni izbiri
ter solidnih cenah
kupujte pri tvrdki

Na željo olajšana plačila!

FRAN LUKIČ
LJUBLJANA

**Premog
drva**

I. POGAČNIK
BOHORICEVA ULICA 5
TELEFON ŠT. 2059

Zaloga linolejskih preprog za jedilnice, za pred umivalnike i. t. d.

A. & E. SKABERNÉ
LJUBLJANA

VELETRGOVINA F. König

Velika izbira igrač, galanterijskega blaga in gramofonov, kakor tudi žepnih predmetov in raznih kovčgov.

FABIANI & JURJOVEC

LJUBLJANA * STRITARJEVA ULICA 5

Nudimo veliko izbiro angleškega in češkega blaga za gospode in dame. Krasna izbira v zastorih, posteljne preproge, pregrinjala in odeje. Pliš vzorčast in gladek za divane. Velike preproge v plišu in linolej. Belo blago za rjuhe in perilo v poljubnih širjavah

Žima, perje, puh, kapok od najcenejše do najboljše vrste

Daje tudi na obroke / Postrežba točna in solidna

KARO
industrija čevljev

Samo dobre kvalitete! za promenado za cesto za močno rabo za turistiko za lov za smučanje.

MARIBOR
Koroška cesta 19.

Cenjeno učiteljstvo uživa še vedno že znane plačilne ugodnosti. Zahtevajte cenik!

L. MIKUŠ
LJUBLJANA
MESTNI TRG št. 15

DEŽNIKI

Na malo. Na veliko.

Ustanovljeno leta 1839.

Telefon šte. 2.222.

Ugodnost!

Damske galoše . . . 70 Din
Moške galoše . . . 75 Din
Damski snežni čevlji 100 Din
Moški snežni čevlji . 110 Din

ANTON KRISPER, Ljubljana
Mestni trg 26 * Stritarjeva ulica 3

**Naročajte vsa tiskarska dela
za društva, šole, urade itd. itd.
v Učiteljski tiskarni v Ljubljani!**